

Hälso- och sjukvårdsjuridik

14 januari 2025

Föreläsare: Pernilla Wikström Pehrson

Hälso- och sjukvårdsjuridik – en introduktion

- Ett omfattande rättsområde (250 författningar)
- Allmän lagstiftning: Hälsa- och sjukvårdslagen, patientlagen, patientsäkerhetslagen, patientdatalagen, sekretesslagstiftning m.fl.
- Speciallagstiftning: Abortlag, donationslag, steriliseringslag, transplantationslag, obduktionslag mfl.
- Tvångslagstiftning (LPT, LRV, smittskyddslagen)
- Förordningar
- Myndigheters föreskrifter och allmänna råd

Lagstiftningens karaktär

- Hälsa- och sjukvårdslagstiftningen är uppbyggd kring vårdgivarens och vårdpersonalens skyldigheter och är därmed en så kallad skyldighetslagstiftning.
- Det framgår indirekt av lagtexten vad patienten kan förvänta sig av vården men lagarna innehåller inga direkt utkrävbara rättigheter för patienten.
- Däremot bygger lagstiftningen på patientens självbestämmande och aktiva deltagande i frågor som rör vården.

Hälso- och sjukvårdslagstiftningens reglering av frivillighet, självbestämmande, samtycke och tvång

- Vården ska ges med respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans värdighet.
- Vården ska bygga på respekt för patientens självbestämmande och integritet.
- Vad betyder ”patientens självbestämmande och integritet ” i en rättslig kontext?

Den frivilliga hälso- och sjukvården

- All hälso- och sjukvård som ges inom ramen för Hälso- och sjukvårdslagen är frivillig.
- Både grundlagsskydd och reglerat i lagar, förordningar och föreskrifter.

Skyddet i svensk grundlag - förbud mot påtvingat kroppsligt ingrepp

- Regeringsformen 2 kap. 6 §

Varje medborgare är gentemot det allmänna skyddad mot påtvingat kroppsligt ingrepp.

- Bestämmelsen innebär att ingen får tvingas till vård, undersökning eller behandling om det inte finns en lag som inskränker individens självbestämmanderätt.

Hon stämmer Region Skåne för ingrepp under förlossningen

Olivia hade tydligt sagt ifrån att hon inte ville utsättas för en forcerad förlossning – ändå var det precis det som skedde. Men varken Ivo eller regionernas försäkringsbolag Lof har kunnat ge henne upprättelse och nu tar hon sitt fall till domstol. "Det handlar inte om att sätta press på barnmorskorna, utan att regionen ska skapa förutsättningar för sin personal att följa lagen", säger juristen Helena Myrin.

Skyddet i svensk grundlag - förbud mot frihetsberövande

- Regeringsformen 2 kap. 8 §
- Varje medborgare är gentemot det allmänna skyddad mot frihetsberövande
- Bestämmelsen innebär att ingen mot sin vilja får föras till eller hållas kvar på någon form av sjukvårdsinrättning om det inte finns en lag som inskränker individens rörelsefrihet.

Arkivbilder. Foto: Fredrik Sandberg/TT

GRANSKNING

▶ Äldre låstes in på boenden under pandemin

2:02 min [+](#) [Min sida](#) [↗](#) [Dela](#)

Publicerat fredag 25 september 2020 kl 04.23

Äldre har under coronakrisen blivit inlåsta inom äldreomsorgen, bland annat med hjälp av möbler för deras dörrar. Det visar Ekots granskning av anmälningar till Inspektionen för vård och omsorg. Anmälningarna kommer från anhöriga till äldre, personal och i ett par fall från kommuner där man har konstaterat att detta skett.

Barbro säger att hennes demenssjuka syster, på ett boende i norra Sverige, fick en soffa ställd framför dörren.

– Hon skulle gå ut i korridoren, och fick inte upp dörren. Och då säger hon "men de har ställt en soffa bakom min dörr. Det är därför jag inte kunnat få upp dörren på hela dagen". Vi tyckte att det var hemskt, det var fruktansvärt, säger Barbro.

Undantag får bara ske genom lag

- Undantag från skyddet mot kroppsliga ingrepp och frihetsberövanden kan enbart begränsas genom lag i syfte att tillgodose ändamål som är godtagbara i ett demokratiskt samhälle.
- LPT, LRV, smittskyddslag, LVU, LVM

Diskutera

- Vad är ett kroppsligt ingrepp?
- Var går gränsen för "påtvingat"?
- Smyga ner medicin i saft?
- Ta ett prov som patienten inte har vetskap om?
- Hur definieras frihetsberövande?
- Säga åt en patient att hen inte får lämna vårdinrättningen?
- Sänggrind?
- Låst dörr med synlig portkod?

Kroppsligt ingrep

- Med kroppsligt ingrepp avses, utöver våld mot människokroppen, även läkarundersökningar, ingrepp som vaccinering och blodprovstagning mm.

Begreppet "påtvingat"

- Det råder olika uppfattningar om vad som ska anses innefattas i begreppet.
- Är alla åtgärder som utförs utan samtycke påtvingade?
- Krävs det någon form av motstånd för att ett ingrepp ska anses vara påtvingat?
- Om patienten saknar kännedom om ingreppet och alltså inte kunnat ge uttryck för sin vilja?
- Finns det anledning att anta att patienten skulle ha motsatt sig det planerade ingreppet om hen hade blivit tillfrågad och åtminstone i grova drag varit införstådd med åtgärdens innebörd?
- *Högsta domstolen 2018: "Var gränsen går för vad som är tillåtet måste ytterst bli föremål för en bedömning av samtliga omständigheter i det enskilda fallet."*
- Social adekvans innebär att ett handlande som egentligen är brottsligt ändå anses accepterat eftersom det är allmänt tolererat i samhället.

Frihetsberövande

- Ett frihetsberövande förutsätter att en person hindras att förflytta sig från en viss plats.
- Ett frihetsberövande kan, även om bestämmelsen inte omfattar helt tillfälliga fasthållanden, vara kortvarigt.
- För att det ska föreligga ett frihetsberövande krävs inte att den som är utsatt för åtgärden lider av den eller ens är medveten om åtgärden.

Om lagstöd saknas för vård utan samtycke eller frihetsberövande? Nöd och nödvärn

- Regleras i brottsbalken - förbjudna handlingar vidtagna i nödsituationer är inte straffbara
- Nöd - föreligger när fara hotar liv, hälsa, egendom eller något annat viktigt av rättsordningen skyddat intresse
- Nödvärn – avvärja en brottslig handling.
- Kan aldrig motivera rutinmässigt ingripande
- Använd aldrig mer våld än nöden kräver
- Åtgärden måste kunna upphöra omedelbart när faran är över

Bakgrunden till patientlagen

- Socialstyrelsen har i flera rapporter pekat på vissa brister t.ex. när det gäller att informera patienter och ge dem möjligheter att diskutera behandlingsalternativ.
- Anmälningar till patientnämnderna vittnar om att vården inte tar patienten på allvar och att bestämmelser om patientens självbestämmande, information och integritet inte följs
- Vikten av delaktighet - ökar kvaliteten i vården.

Patientlagen

- Patientlagen innehåller bestämmelser som syftar till att stärka och tydliggöra patientens ställning och främja patientens integritet, självbestämmande och delaktighet.
- Lagen innehåller bestämmelser om möjlighet till inflytande i hälso- och sjukvården och bestämmelser som har direkt betydelse för vårdens utformning.

Patientlagens krav på samtycke, 4 kap. 2 §

- Hälso- och sjukvård får inte ges utan patientens samtycke om inte annat följer av denna eller någon annan lag.
- Innan samtycke inhämtas ska patienten få information = informerat samtycke

Vård utan samtycke, 4 kap. 4 § patientlagen

- Patienten ska få den hälso- och sjukvård som behövs för att avvärja fara som akut och allvarligt hotar patientens liv eller hälsa, även om hans eller hennes vilja på grund av medvetslöshet eller av någon annan orsak inte kan utredas.
- Ur förarbetena: Nödvändig vård som inte kan anstå tills en patient eventuellt själv kan ta ställning till åtgärden.
- Det kan både handla om personer som endast tillfälligt saknar förmåga att uttrycka sin vilja och om personer som av olika anledningar mer varaktigt får anses sakna beslutskompetens *men som befinner sig i en akut situation*.
- *Bestämmelsen ska inte tillämpas för att fortlöpande kunna bereda en beslutsinkompetent patient vård och omsorg.*

Informationspliktens syfte

- Informationen syftar till att patienten ska göras delaktig i vården och medveten om sin självbestämmanderätt
- Patientens *självbestämmande* och integritet ska respekteras.

Diskutera

- Vad är det patienten har rätt att bestämma om?
- Vilken behandling?
- Vilken läkare?
- Kräva remiss?

Obligatorisk information enligt 3 kap. patientlagen

- Om informationen är relevant i det enskilda fallet ska patienten få information om:
- Sitt hälsotillstånd
- De metoder som finns för undersökning, vård och behandling
- De hjälpmedel som finns för personer med funktionsnedsättning
- Vid vilken tidpunkt han eller hon kan förvänta sig att få vård
- Det förväntade vård- och behandlingsförloppet
- Väsentliga risker för komplikationer och biverkningar
- Eftervård
- Metoder för att förebygga sjukdom eller skada

Obligatorisk Information, forts.

- Det fria vårdvalet
- Möjligheten att välja och få tillgång till en fast läkarkontakt inom primärvården
- Möjlighet att få en fast vårdkontakt (samordnande roll, behöver inte vara läkare)
- Vårdgarantin
- Möjligheten att hos Försäkringskassan få upplysningar om vård i ett annat land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) eller i Schweiz.
- Möjligheten att välja behandlingsalternativ
- Möjligheten att få en ny medicinsk bedömning

Den individuellt anpassade informationen, 3 kap. 6 § patientlagen

- Informationen ska anpassas till mottagarens ålder, mognad, erfarenhet, språkliga bakgrund och andra individuella förutsättningar.
- Vilka förutsättningar har just den här patienten att ta till sig informationen?
- Informationen ska lämnas skriftligen om det behövs med hänsyn till mottagarens individuella förutsättningar eller om han eller hon ber om det.
- Mottagarens önskan om att avstå från information ska respekteras.

3 kap. 3-5 §§ patientlagen

- När patienten är ett barn ska även barnets vårdnadshavare få information enligt 1 och 2 §§.
- Om informationen inte kan lämnas till patienten, ska den i stället såvitt möjligt lämnas till en närstående till honom eller henne.
- Informationen får inte lämnas till patienten eller någon närstående om bestämmelser om sekretess eller tystnadsplikt hindrar detta.

Hur ska samtycke till vårdåtgärd inhämtas?

- Patienten kan, om inte annat särskilt följer av lag, lämna sitt samtycke skriftligen, muntligen *eller genom att på annat sätt visa* att han eller hon samtycker till den aktuella åtgärden.
- Det innebär att ett samtycke till hälso- och sjukvård kan komma till uttryck genom patientens handlande, s.k. konkludent samtycke.
- Ju mer ingripande en åtgärd är desto högre krav bör ställas på hur entydigt patienten ger uttryck för sin åsikt och patientens förmåga att förstå den information som ges och konsekvenserna av sitt beslut.

Underårigas samtycke 4 kap. 3 § patientlagen

- När patienten är ett barn ska barnets inställning till den aktuella vården eller behandlingen så långt som möjligt klarläggas.
- Barnets inställning ska tillmätas betydelse i förhållande till hans eller hennes ålder och mognad.

Om patienten ändra sig..

- Patienten får när som helst ta tillbaka sitt samtycke.
- Om en patient avstår från viss vård eller behandling, ska han eller hon få information om vilka konsekvenser detta kan medföra.
- Anteckna i journalen att patienten har avstått från erbjuden vård

Kan någon annan samtycka i patientens ställe?

- God man
- Förvaltare
- Närstående
- Vårdnadshavare
- Det finns inga särskilda regler om ställföreträdande beslutsfattare i hälso- och sjukvårdslagstiftningen för en patient som inte är beslutskompetent.
- Vad hade patientens vilja varit om han eller hon hade kunnat uttrycka den?
- Vårdens uppgift att besluta

Barns beslutanderätt

- Utgångspunkten i föräldrabalken är att vårdnadshavarna gemensamt fattar beslut som rör barnet
- ”Barnets inställning ska tillmätas betydelse i förhållande till hans eller hennes ålder och mognad”.
- Om barnet inte uppnått tillräcklig mognad för att själv fatta beslut?
- Båda vårdnadshavarnas samtycke?
- ”Vardaglig vård”? – hör till den dagliga omsorgen, vårdnadshavarna förutsätts informera varandra
- Vård av mer ingripande beskaffenhet – båda vårdnadshavarnas samtycke
- Akut vård – nödbestämmelsen alternativt LVU
- Om barnet är placerat med stöd av LVU tar socialnämnden över bestämmanderätten

Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om livsuppehållande behandling

SOSFS 2011:7

- Verksamhetschefen ska ansvara för att det för en patient med ett livshotande tillstånd ska utses en legitimerad läkare som fast vårdkontakt.
- Den fasta vårdkontakten ska ansvara för planeringen av patientens vård och fortlöpande uppdatera, ompröva och följa upp planeringen av patientens vård.

När det inte är förenligt med vetenskap och beprövad erfarenhet att ge livsuppehållande behandling

- Är den livsuppehållande behandlingen förenlig med vetenskap och beprövad erfarenhet?
- Inför ett ställningstagande till att inte inleda eller inte fortsätta livsuppehållande behandling ska den fasta vårdkontakten rådgöra med minst en annan legitimerad yrkesutövare.
- Beslut om att avstå eller avbryta livsuppehållande behandling bör uppdateras regelbundet, särskilt när situationen förändras..

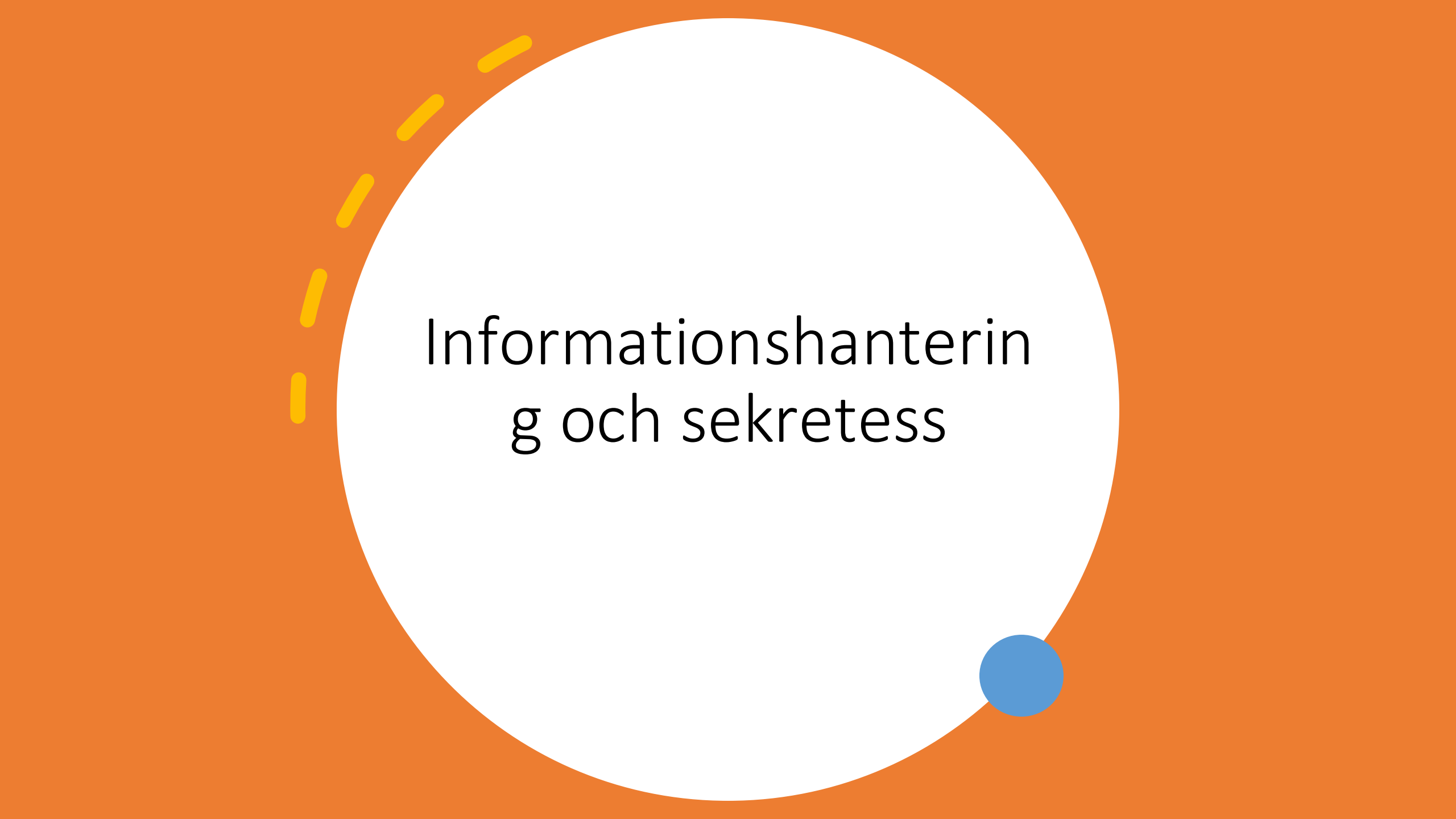

När en patient inte vill ha livsuppehållande behandling

- Om en patient ger uttryck för att en livsuppehållande behandling inte ska inledas eller inte ska fortsätta, ska den fasta vårdkontakten före ställningstagandet till patientens önskemål försäkra sig om att patienten och närstående har fått individuellt anpassad information i enlighet med patientlagen
- Den fasta vårdkontakten ska även göra en bedömning av patientens psykiska status och förvissa sig om att patienten
  1. förstår informationen,
  2. kan inse och överblicka konsekvenserna av att behandling inte inleds eller inte fortsätter,
  3. har haft tillräckligt med tid för sina överväganden, och
  4. står fast vid sin inställning.

Dokumentation

- Den fasta vårdkontakten ska i patientjournalen dokumentera
- Sitt ställningstagande till livsuppehållande behandling,
- När och på vilka grunder han eller hon har gjort sitt ställningstagande
- När och med vilka yrkesutövare han eller hon har rådgjort
- Vid vilka tidpunkter samråd med patienten har förekommit
- Om samråd med patienten inte har varit möjligt, och i så fall orsaken till detta
- När och på vilket sätt patienten och närstående har fått individuellt anpassad information i enlighet med patientlagen
- Vilken inställning till den livsuppehållande behandlingen som patienten och närstående har gett uttryck för.

Informationshanterin g och sekretess

Frågeställningar

- Vem har rätt att ta del av en patientjournal?
- Till vem *får* uppgifter om en patient lämnas?
- Till vem *måste* uppgifter om en patient lämnas?
- Närstående?
- Vårdnadshavare?
- Andra vårdgivare?
- Polisen?
- Försäkringskassan?

Offentlighet och sekretess inom hälso- och sjukvården

- Offentlighetsprincipen
- Yttrandefrihet
- Meddelarfrihet

Det ”illojala”
vårdbiträdet

Kommunal Hälsa

Hovrätten fastställer dom mot vårdchefer

Publicerad: 8 september 2023, 14:51

Handlingsoffentlighet

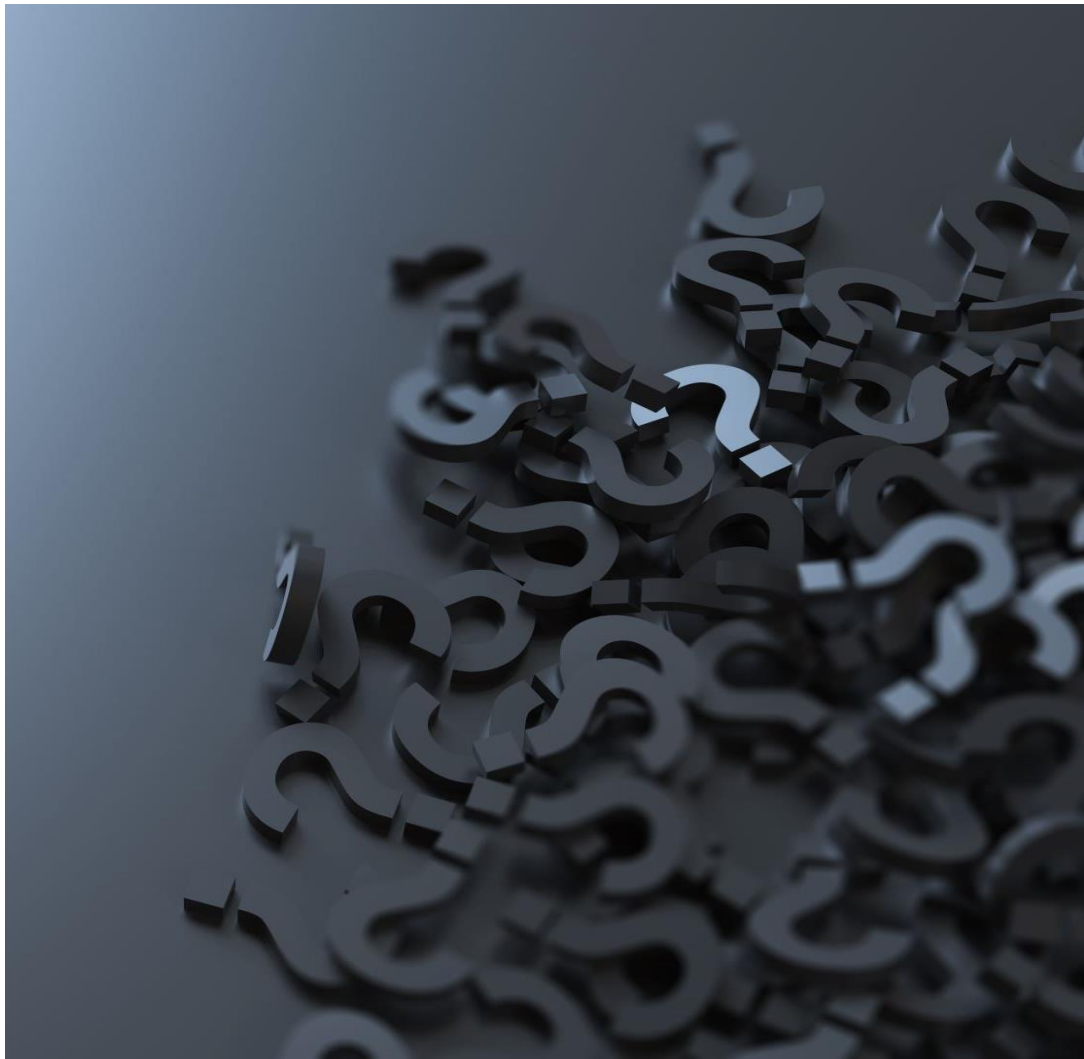
- Enligt tryckfrihetsförordningen har alla rätt att ta del av allmänna handlingar.
- Vad är en allmän handling?

Kriterier för allmän handling

- Myndighet?
- Ett bolag som ägs av regionen?
- Handling?
- Förvaras hos myndigheten?
- Inkommen?
- Upprättad?

Diskutera

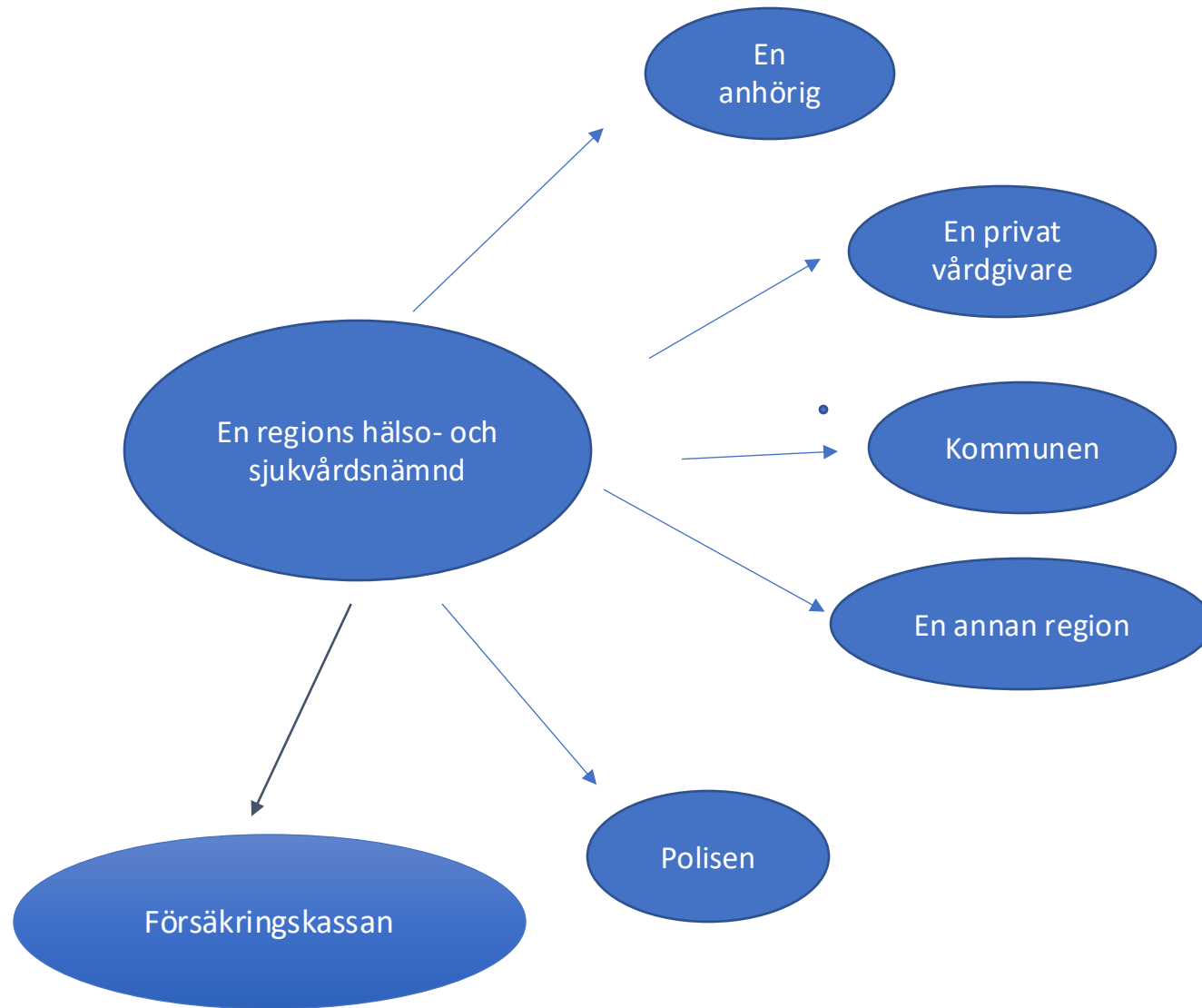
- Är din e-post en allmän handling?
- Ett brev från en patient?
- En dokumenterad arbetsrutin?
- Journalhandlingar?

När är en journalhandling upprättad?

- Signering?
- Högsta förvaltningsdomstolens dom den 27 maj 2013

Begränsning av offentlighetsprincipen

- Begränsningen måste ske genom lag
- Offentlighets- och sekretesslagen
- Avtal om sekretess?
- ”Gillbergfallet”

Finns det en "inre sekretess"?

- Hälso- och sjukvården ska bygga på respekt för patientens självbestämmande och integritet och så långt som möjligt genomföras i samråd med patienten.
- Dela inte information om en patient om det inte finns professionella skäl till det.
- Patientdatalagens krav på behörighetstilldelning – alla har inte rätt att ta del av alla patientuppgifter
- Patientdatalagens bestämmelse om inre sekretess för dokumenterade uppgifter

Patientdatalagens reglering av den inre sekretessen

- Den som arbetar hos en vårdgivare får ta del av dokumenterade uppgifter om en patient endast om han eller hon deltar i vården av patienten eller av annat skäl behöver uppgifterna för sitt arbete inom hälso- och sjukvården.

Diskutera

- Du deltar inte längre i vården av patienten.
- Under vilka förutsättningar har du rätt att ta del av uppgifter om patienten "av annat skäl"?
- Får man "titta hur det gick" för en patient som man inte längre deltar i vården av?
- Ta del av uppgifter rent utbildningssyfte?
- Tillåtet att via journalsystemet logga in i sin egen journal?

Systematiskt kvalitetsarbete

- *I en vårdgivares verksamhet* får uppgifter om patienter användas för att ”systematiskt och fortlöpande utveckla och säkra kvaliteten i verksamheten.
- Ett exempel på ”annat skäl” är när personal behöver patientuppgifter för att kunna kvalitetssäkra sina insatser och bedömningar
- Enligt uppdrag och verksamhetsnära riktlinjer
- Riktlinjerna bör ge tydligt stöd för personal att följa upp de patienter de har behandlat

Om man olovligen tar del av patientjournal?

- Sekretessbrott?
- Den som olovligen bereder sig tillgång till en uppgift som är avsedd för automatiserad behandling eller olovligen ändrar, utplånar, blockerar eller i register för in en sådan uppgift döms för **dataintrång** till böter eller fängelse i högst två år.

OSL innehåll

- Bestämmelser om tystnadsplikt
- Definition av sekretess: "Förbud att röja uppgift vare sig det sker muntligen, genom att en allmän handling lämnas ut eller om det sker på annat sätt"
- Sekretessbrytande bestämmelser
- Bestämmelser om utlämnande av allmänna handlingar

Hälso- och sjukvårdssekretessen, 25 kap. 1 § OSL

- Sekretess gäller inom hälso- och sjukvården för uppgift om enskilds hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden, om **det inte står klart** att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till den enskilde **lider men**.

Tystnadsplikt i privat verksamhet, 6 kap. 12 § patientsäkerhetslagen

- Den som tillhör eller har tillhört hälso- och sjukvårdspersonalen inom den enskilda hälso- och sjukvården får inte *obehörigen* röja vad han eller hon i sin verksamhet har fått veta om en enskilds hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden.
- Gäller även administrativ personal
- ”Obehörigen” är kopplat till bestämmelserna som gäller för offentligt bedriven vård.

Diskutera

- Det ska stå klart att patienten eller någon närstående till patienten inte lider men för att en sekretesskyddad uppgift ska få lämnas ut.
- När anses en person lida men?
- När står det klart att den enskilde eller någon närstående **inte** lider men?
- Menprövning

Innebörden av begreppet närstående i OSL

- Regeringsrätten 2009 ref. 17
- En anteckning i en patientjournal är endast en åtgärd av administrativ karaktär och säger inget om relationen mellan patienten och den som antecknas som kontaktperson.
- Faktiskt släktskap behöver inte föreligga – en god vän kan vara närstående
- Testamentet hade ingen betydelse för närståendebegreppet
- Relationens varaktighet, intensitet, former, ömsesidighet etc.
- Det har enligt Regeringsrättens mening inte kommit fram parterna hade en så nära relation att S.J. ska anses som närstående i den mening som avses

Sekretess för avliden?

- Regeringsrätten 2009 ref.17
- Kan en avliden person lida men?
- Ska man göra samma typ av menprövning?
- Det skulle medföra en alltför omfattande sekretess.
- Kan ett utlämnande anses kränka den frid som bör tillkomma den avlidne?
- Kan någon närstående lida men?

Sekretess mellan barn och vårdnadshavare, OSL 12 kap.3 §

- Vårdnadshavarens ansvar enligt föräldrabalken – rätt och skyldighet att bestämma i frågor som rör barnets personliga utveckling.
- Sekretess gäller mellan underårig och vårdnadshavare om det kan antas att den underårige lider **betydande men** om uppgiften röjs för vårdnadshavaren.
- När förfogar den underårige själv över sekretessen?
- Vilken mognadsgrad har barnet uppnått?

Sekretess i förhållande till patienten själv, 12 kap. 1 § OSL

- Sekretessen ska skydda patientens integritet – inte hindra patienten från att ta del av sina egna uppgifter.
- Patienten har i princip alltid rätt att läsa sin egen journal.

Sekretess i förhållande till den vård- eller behandlingsbehövande, 25 kap. 6 § OSL

- Sekretessen gäller i förhållande till patienten för uppgift om hans eller hennes hälsotillstånd om det med hänsyn till ändamålet med vården eller behandlingen är av synnerlig vikt att uppgiften inte lämnas till honom eller henne.
- Samma bestämmelse finns i patientsäkerhetslagen, 6 kap. 12 §

Skydd för anmälare, 25 kap. 7§ OSL

- Sekretess gäller för uppgift i anmälan eller utsaga av en enskild om någons hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden, *i förhållande till den som anmälan eller utsagan avser*, endast om det kan antas att fara uppkommer för att den som har lämnat uppgiften eller någon närstående till denne utsätts för våld eller lider annat allvarligt men om uppgiften röjs.
- Samma bestämmelse finns i patientsäkerhetslagen, 6 kap. 13 §

Möjlighet att bryta sekretessen

- Trots den stränga sekretessen finns i vissa situationer möjlighet att bryta sekretessen och lämna ut uppgifter.
- Får bara ske med stöd av lag.

Samtycke, 12 kap. 2 § OSL

- En enskild kan helt eller delvis häva sekretess som gäller till skydd för honom eller henne, om inte annat anges i denna lag.
- Fullmakt?

Om en patient inte kan samtycka, 25 kap. 13 § OSL

- Patienten kan inte, på grund av sitt hälsotillstånd eller av annat skäl, samtycka till att uppgift lämnas ut.
- Tillåtet att lämna uppgifter *som behövs* i vård, stöd eller behandlingssyfte till en annan vårdgivare och till socialtjänsten

Underåriga, missbrukare och tvångsvårdade 25

kap. 12 § OSL

- Tillåtet att lämna uppgifter om en patient *som behövs* i vård, stöd och behandlingssyfte
- Från myndighet inom hälso- och sjukvården till annan sådan myndighet
- Från myndighet inom hälso- och sjukvården till en myndighet inom socialtjänsten
- Samtycke krävs inte
- Motsvarande bestämmelse gäller för socialtjänsten

Uppgift om gravid, 25 kap. 12 § OSL

- Uppgift om en gravid person eller någon närstående till denne får lämnas ut om uppgiften behöver lämnas för en nödvändig insats till skydd för det väntade barnet:
- Från myndighet inom hälso- och sjukvården till annan sådan myndighet
- Från myndighet inom hälso- och sjukvården till en myndighet inom socialtjänsten
- Samtycke krävs inte
- Motsvarande bestämmelse gäller för socialtjänsten
- Väntat barn – möjlighet
- Fött barn - skyldighet

Möjlighet att polisanmäla vissa begångna brott, 10 kap. 23 § OSL

- Brott för vilket det inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i ett år.
- Ettårsgränsen gäller inte om brottet är begånget mot en underårig person.
- Alla våldsbrott, sexualbrott och brott mot frihet och fred

Brotten

- Mord (lägst tio års fängelse)
- Dråp (lägst sex års fängelse)
- Våldtäkt (lägst två års fängelse)
- Grov misshandel (lägst ett års fängelse)
- Grovt narkotikabrott (lägst två års fängelse)
- Mordbrand (lägst två års fängelse)
- Könstympning (lägst två års fängelse)
- Försök till brott som ger minst två års fängelse

Möjlighet blir skyldighet, 6 kap. 5 § OSL

- En myndighet ska på begäran av en annan myndighet lämna uppgift som den förfogar över, om inte uppgiften är sekretessbelagd (finns en sekretessbrytande bestämmelse)
- Gäller inte bara uppgifter i allmänna handlingar utan alla uppgifter som myndigheten förfogar över.
- Alltså ingen skyldighet för privata vårdgivare
- Om polisen efterfrågar uppgifter – samma straffskala gäller
- Kontrollera vem som efterfrågar uppgifterna

Sekretessbrytande bestämmelse för vissa trafikbrott

- Hälsa- och sjukvårdssekretessen hindrar inte att uppgift lämnas till Polismyndigheten om uppgiften behövs för att förhindra ett förestående eller avbryta ett pågående:
- Rattfylleribrott
- Luftfylleribrott
- Tågfylleribrott
- Sjöfylleribrott

Skyldighet att bryta sekretessen

- Det finns flera bestämmelser i OSL och i annan lagstiftning som innebär en skyldighet att bryta sekretessen och lämna ut sekretesskyddade uppgifter

Uppgiftsskyldighet enligt 6 kap. 15 § patientsäkerhetslagen

- Finns en viss person på vårdinrättningen?
- Skyldighet att lämna ut uppgifter om om uppgifterna i begärs av en domstol, en åklagarmyndighet, Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, Kronofogdemyndigheten eller Skatteverket

Skyldighet att lämna uppgifter till försäkringskassan, SFB 110 kap. 31§

- Myndigheter (den offentliga hälso- och sjukvården) ska på begäran lämna Försäkringskassan uppgifter som avser en namngiven person när det gäller förhållanden som är av betydelse för ärenden som rör socialförsäkring.
- Samtycke krävs inte

10 kap.2 § Körkortslagen

- Om en läkare vid undersökning av en körkortshavare finner att körkortshavaren av medicinska skäl är olämplig att ha körkort, ska läkaren anmäla det till Transportstyrelsen. Innan anmälan görs ska läkaren underrätta körkortshavaren.
- Anmälan behöver inte göras om det finns anledning att anta att körkortshavaren kommer att följa läkarens tillsägelse att avstå från att köra körkortspliktigt fordon.
- Om en läkare vid undersökning eller genomgång av journalhandlingar finner det sannolikt att körkortshavaren av medicinska skäl är olämplig att ha körkort och körkortshavaren motsätter sig fortsatt undersökning eller utredning, ska läkaren anmäla förhållandet till Transportstyrelsen.
- Transportstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (TSFS 2010:125) om medicinska krav för innehav av körkort m.m.

6 kap. 6 § vapenlagen

- En läkare som bedömer att en patient av medicinska skäl är olämplig att inneha skjutvapen ska omedelbart anmäla detta till Polismyndigheten på den ort där patienten är folkbokförd.
- Anmälan behöver inte göras om det med hänsyn till omständigheterna står klart för läkaren att patienten inte har tillstånd att inneha skjutvapen.
- Bestämmelsen omfattar läkare i all hälso- och sjukvård.
- Det är inte meningen att läkaren ska utreda om patienten kan tänkas ha vapen eller inte.
- Vad läkaren ska bedöma är om patienten är olämplig ur medicinsk synpunkt att inneha skjutvapen.
- Om en sådan bedömning görs, är läkaren skyldig att anmäla detta till Polismyndigheten.

Anmälan enligt 14 kap. 1 § socialtjänstlagen

- Var och en som får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa **bör** anmäla detta till socialnämnden
- En uppmaning till allmänheten att anmäla missförhållanden

Anmälningsskyldighet, 14 kap. 1 § c socialtjänstlagen

- Alla yrkesverksamma inom såväl offentlig som och enskild bedriven hälso- och sjukvård är **skyldiga** att **genast** anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa.
- Uppgiftsskyldighet beträffande ”alla uppgifter som kan vara av betydelse för utredning av ett barns behov av skydd”
- Orosanmälan för vuxen patient?

Anmälningsskyldighet enligt 6 § lag om vård av missbrukare

- En läkare ska genast göra anmälan till socialnämnden, om han eller hon i sin verksamhet kommer i kontakt med någon som kan antas vara i behov av omedelbart omhändertagande eller vård enligt denna lag och läkaren bedömer att denne inte kan beredas tillfredsställande vård eller behandling genom läkarens egen försorg eller i övrigt inom hälso- och sjukvården.

Tack för
uppmärksamheten!